

2.0 CYD-DESTUN

2.1 Cyflwyniad

2.1.1 Mae'r Cynllun Rheoli hwn ar gyfer Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn, yn berthnasol i holl unigolion, mudiadau, busnesau a sefydliadau sy'n weithredol yn yr ardal. Er fod y Cynllun yn ymwneud ag un ardal weddol fechan o Gymru mae gan beth sydd yn digwydd yn yr ardal hon y potensial i ddylanwadu ar ardaloedd eraill a'r amgylchedd yn ehangach.

2.1.2 Yn ddiweddar (2014) mae Llywodraeth Cymru, yn yr Adolygiad o Dirweddau Dynodedig yng Nghymru wedi gosod her fawr i'r tirweddau dynodedig:

*"[Rydym] am i'r tirweddau dynodedig ddod yn esiamplau i'r byd ar sut i fod yn gynaliadwy. Dylent fod yn dirweddau byw ag ynddynt gymunedau byrlymus a chadarn sy'n cynnig cyfleoedd mawr i hamddena yn yr awyr agored, gydag ecosystemau llewyrchus a bioamrywiaeth gyfoethog. O roi'r arweiniad priodol, mae ganddynt y potensial i fod yn ardaloedd lle gall atebion arloesol i her cynaliadwyedd mewn ardaloedd gwledig gael eu cloriannu, eu deall a'u cyhoeddi."*¹

2.1.3 Mae'r adolygiad o'r Cynllun Rheoli wedi ei baratoi o fewn cyd-destun cymhleth o faterion byd eang, rhyngwladol, cenedlaethol a lleol. Mae angen i'r Cynllun blethu i mewn gydag amrywiaeth eang o gynlluniau, strategaethau, polisiau a mentrau gan wahanol gyrrff a mudiadau.

2.1.4 Nid oes lle yma i gynnwys llawer o fanylion a dyfynnu rhannau helaeth o ddogfennau. Yn hytrach fe roddir crynodeb o'r prif faterion a'r cyd-destun cenedlaethol a lleol a chyfeirio at ffynonellau a gwybodaeth bellach - yn aml, drwy gyfeirio at wybodaeth ar safleoedd gwe. Mae rhywfaint o'r wybodaeth mwy perthnasol hefyd wedi ei gynnwys mewn Atodiad i'r Cynllun. Er mwyn ceisio rhoi darlun gweddol glir o'r sefyllfa fe rannwyd y cyd-destun perthnasol i'r categorïau canlynol: **Byd eang, Ewropeaidd, Cenedlaethol a Lleol.**

MATERION BYD-EANG A RHYNGWLADOL

2.2 Newid hinsawdd

2.2.1 Bellach mae ffeithiau a gwybodaeth arall yn dangos fod yr hinsawdd yn newid. Dyma'r arwydd mwyaf clir o derfynau amgylcheddol. Mae hyn yn fater sydd â'r potensial i gael dylanwad sylweddol ar y byd yr ydym yn byw ynddo.

¹ Y Gweinidog dros Gyfoeth Naturiol, Llywodraeth Cymru (Mawrth 2015) Llythyr at gyrrff llywodraethu y tirweddau dynodedig.

- 2.2.2 Mae'r dystiolaeth o'r newid yn yr hinsawdd yn glir ac amlwg ac y mae darlun o'r sefyllfa fyd-eang yn 2014 i'w gael gan Banel Rhynglywodraethol ar Newid yn yr Hinsawdd (IPCC)².
- 2.2.3 Mae dwy ffordd gadarnhaol o ymateb i newid hinsawdd. Mae **lliniaru** yn ymwneud â mynd i'r afael ag achosion newid yn yr hinsawdd (e.e. lleihau gollyngiadau nwyon tŷ gwydr, cynnal lefelau storio carbon mewn pridd organig neu gynyddu lefelau o CO₂ a gaiff ei gymryd o'r atmosffer). Mae **addasu** yn ymwneud ag addasu i effeithiau tebygol newid yn yr hinsawdd ar yr amgylchedd, cymunedau a'r economi (e.e. lleihau sensitifrwydd i effeithiau andwyol newid yn yr hinsawdd, ymateb i gyfleoedd posibl, a datblygu dealltwriaeth well o effeithiau tebygol unrhyw newid).
- 2.2.4 Mae ymateb i newid yn yr hinsawdd yn gofyn am ddull gweithredu integredig a dealltwriaeth o'r rhyngweithio sy'n digwydd rhwng yr amgylchedd, yr economi a'r gymuned leol. Mae angen i Gynllun Rheoli AHNE ystyried ei ymateb i gamau lliniaru ac addasu mewn perthynas â newid yn yr hinsawdd trwy adnabod ardrawiad a chynnwys camau gweithredu priodol.

2.3 Gwasanaethau Ecosystemau a Chysylltedd

- 2.3.1 Yn 1992 o dan arweiniad y Cenhedloedd Unedig yn Rio De Janeiro fe lofnododd y rhan fwyaf o wledydd y byd i'r Gytundeb Amrywiaeth Bywydegol³. Dyma pryd y defnyddiwyd y term ecosystemau fel â ganlyn:

"Ecosystem" means a dynamic complex of plant, animal and micro-organism communities and their non-living environment interacting as a functional unit"

- 2.3.2 Mae ecosystemau yn darparu amrywiaeth fawr o wasanaethau yn ymwneud â'r amgylchedd, cynnyrch a lles cyhoeddus. Fel rheol dosberthir gwasanaethau ecosystemau i bedwar categori, sef :

- **Gwasanaethau cefnogi:** megis cylchu maetholion, cynhyrchu ocsigen a ffurfio pridd.
- **Gwasanaethau darparu:** megis bwyd, tanwydd a dŵr.
- **Gwasanaethau rheoleiddio:** megis rheoleiddio'r hinsawdd / cymryd carbon o'r atmosffer, rheoli ansawdd aer, rheoleiddio erydiad, puro dŵr, peillio a rheoleiddio peryglon naturiol.
- **Gwasanaethau diwylliannol:** h.y. manteision o ran iechyd, profiadau ysbrydol, gweithgareddau hamdden a phrofiadau mwynhad.

- 2.3.3 Mae'r **dull ecosystemau** yn disgrifio strategaeth ar gyfer rheolaeth integredig o dir, dŵr ac adnoddau byw sy'n hyrwyddo cadwraeth a defnydd cynaliadwy o'r adnoddau hyn mewn dull teg. Mae wedi ei seilio ar 12 egwyddor (gweler Adran 3 am fwy o wybodaeth am hyn).

² Panel Rhynglywodraethol ar Newid Hinsawdd gw. www.ipcc.ch/

³ Cytundeb Amrywiaeth Bywydegol (1992) gw.www.cbd.int/ecosystem

- 2.3.4 Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo'r wlad i fabwysiadu'r dull ecosystemau o gynnal a gwella ei adnoddau naturiol (gweler isod)

2.4 Gwarchod Natur ac Adnoddau Naturiol

- 2.4.1 Mae AHNE, ynghyd â Pharciau Cenedlaethol, yn perthyn i rwydwaith o'r hyn a elwir yn dirweddau gwarchodedig. Mae AHNE yn rhan o dirweddau Categori V a ddiffinnir fel:

*"A protected area where the interaction of people and nature over time has produced an area of distinct character with significant ecological, biological, cultural and scenic value: and where safeguarding the integrity of this interaction is vital to protecting and sustaining the area and its associated nature conservation and other values."*⁴

- 2.4.2 Mae'n **angenrheidiol** i dirweddau Categori V gael y nodweddion hanfodol canlynol:

- Tirwedd a/neu morwedd arfordirol ac ynys o ansawdd golygfeydd uchel a/neu hynod a gyda nodweddion cynefinoedd, fflora a ffawna a diwylliannol o bwys;
- Rhyngweithiad cydbwysol rhwng pobl a natur sydd wedi parhau dros amser ac sydd yn dal gyda hygyrdd neu obaith rhesymol o adfer yr hygyrdd hwnnw;
- Patrymau defnydd tir unigryw neu draddodiadol.

- 2.4.3 Mae'n **ddymunol** hefyd iddynt gael y nodweddion canlynol:

- Cyfleoedd ar gyfer hamdden a thwristiaeth sy'n cyd-fynd â'r dull o fyw a gweithgareddau economaidd;
- Trefniadaeth gymdeithasol unigryw neu draddodiadol fel y'i gwelir mewn arferion, dull o weithio neu greddau lleol;
- Cydnabyddiaeth gan artistiaid o bob math a thraddodiadau diwylliannol (yn awr ac yn y gorffennol);
- Potensial ar gyfer adfer ecolegol a/neu dirwedd.

MATERION EWROPEAIDD

2.5 Y Confensiwn Ewropeaidd ar y Dirwedd

- 2.5.1 Er nad yn rhan uniongyrchol o'r fframwaith cyfreithiol mae'r Undeb Ewropeaidd a'r gwladwriaethau unigol wedi cefnogi offeryn Y Confensiwn (Cytundeb) Ewropeaidd ar y Dirwedd. Mae hwn yn cynnwys goblygiadau pwysig o safbwynt ardaloedd o harddwch naturiol eithriadol:

⁴ www.iucn.org

- Mae Erthygl 1 yn cynnwys diffiniadau o beth a olygir gan “*dirwedd*”, “*polisi tirwedd*” ac “*amcan polisi tirwedd*”. Mae hefyd yn diffinio “*diogelu tirwedd*”, “*rheoli tirwedd*” a “*cynllunio tirwedd*”;
- Mae Erthygl 2 yn cynnwys diffiniad o hyd a lled y term tirwedd sy’n cynnwys ardaloedd trefol a lled drefol yn ogystal â thirwedd naturiol a gwledig ledled Ewrop;
- Mae Erthygl 5 yn gofyn i bob rhan-ddeiliaid gydnabod yn ei ddeddfwriaeth fod tirweddau yn elfen hanfodol o gynefin pobl, yn fynegiant o’u treftadaeth ac yn sylfaen i’w hunaniaeth. Mae’n gofyn iddynt sicrhau fod y cyhoedd yn cyfrannu at ddatblygu a gweithredu polisiau i warchod a gwella’r dirwedd. Mae gofyn hefyd iddynt gyfannu polisiau tirwedd gyda meysydd polisi eraill gan gynnwys cynllunio trefol a rhanbarthol

2.5.2 Yn ôl diffiniad y Cytundeb mae tirwedd yn golygu: “*ardal, fel y caiff ei dirnada gan bobl, y mae ei chymeriad yn deillio o weithredu a rhyngweithio gan ffactorau naturiol a / neu ffactorau’n ymwneud â phobl.*” Mae’r Confensiwn Tirwedd, felly yn anelu at hyrwyddo gwarchodaeth a rheolaeth o bob math o dirweddau yn cynnwys rhai naturiol, gwledig, trefol yn ogystal â rhai ar dir, ar y dŵr ac ar y môr.

2.5.3 Cadarnhawyd ymlyniad y Deyrnas Gyfunol i’r Cytundeb hwn ym mis Tachwedd 2006.

2.6 Datganiad (Protocol) Gothenburg 2001⁵

2.6.1 Diffiniodd yr Undeb Ewropeaidd darged eglur yng Nghynhadledd Gothenburg yn 2001, sef “*atal colli bioamrywiaeth erbyn 2010*”. Rhoddodd hyn ar waith trwy ddogfen o’r enw *Communication on Halting Biodiversity by 2010 and Beyond* (Brwsel, Mai 2006). Roedd y ddogfen yn amlinellu maint y broblem ac yn bwrw golwg gyffredinol ar ddigonolrwydd ymateb yr UE.

2.6.2 Nododd y ddogfen bedwar maes polisi ar gyfer gweithredu ynghyd â deg amcan allweddol er mwyn cyflawni’r targed ar gyfer 2010. Mae nifer o’r rhain yn berthnasol i AHNE Cymru (Gweler Canllawiau CCGC am fwy o fanylion). Felly mae gan gynlluniau rheoli AHNE rôl bwysig i’w chwarae o ran cyfrannu ar wireddu amcanion atal colli bioamrywiaeth, hybu gwaith cadwraeth a helpu bioamrywiaeth i addasu i effeithiau newid yn yr hinsawdd.

2.6.3 Ym mis Mai 2012 cytunodd y carfannau sydd yn bleidiol i’r datganiad wneud nifer o ddiwygiadau, gan gynnwys ymrwymiad i leihau allyriadau ymhellach tan 2020.

2.7 Y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr⁶

2.7.1 Y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr yw’r darn mwyaf pwysigaf o ddeddfwriaeth gan y Comisiwn Ewropeaidd mewn perthynas â dŵr, a’i bwriad yw gwella ac

⁵ www.unep.org/ehp/ehp_multi_h1.html

⁶ http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html

integreiddio'r modd y mae cyrff dŵr yn cael eu rheoli ar draws Ewrop. Yng Nghymru, bydd llawer o'r gwaith gweithredu'n cael ei gyflawni gan Gyfoeth Naturiol Cymru trwy Gynlluniau Rheoli Basnau Afonydd a Chynlluniau Rheoli Llifogydd Dalgylch.

2.7.2 Daeth y Fframwaith i rym ym mis Rhagfyr 2000 a'r nod yw i aelod-wladwriaethau geisio "*cyrraedd statws cemegol ac ecolegol da mewn dyfroedd mewndirol ac arfordirol erbyn 2015*". Bydd ail gylch rheolaeth l'w gyflawni erbyn 2021 a'r trydydd erbyn 2027.

2.7.3 Bwriad y Fframwaith yn benodol yw:

- gwella statws ecosystemau dŵr a statws gwlypdiroedd cysylltiedig sy'n dibynnu ar ecosystemau dŵr, a'u hatal rhag dirywio;
- hyrwyddo defnydd cynaliadwy o ddŵr;
- lleihau llygredd dŵr;
- sicrhau bod llygredd dŵr daear yn lleihau'n raddol.

2.7.4 Mae'r ymgynghoriad ar yr ail Gynllun Rheolaeth o Ddalgylchoedd Afon yng Nghymru newydd ddod i ben yn Ebrill 2015 a disgwylir y bydd y gofynion newydd yn eu lle yn yr Hydref.

2.8 Y Polisi Amaeth Cyffredin⁷

2.8.1 Yn sgil newidiadau i'r Polisi Amaeth Cyffredin (PAC) a gyflwynwyd yn 2005, cafodd taliadau fferm eu gwahanu oddi wrth lefelau cynhyrchu amaethyddol - trwy'r system Taliad Sengl. Sefydlwyd system Glastir gan y Cynulliad yn 2012 gyda'r bwriad o roi mwy o bwyslais ar fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a chynorthwyo i ddarparu gwasanaethau a chynnyrch amgylcheddol.

2.8.2 Ar gyfer y cyfnod 2014 – 2020 bydd newidiadau pellgyrhaeddol eto i PAC a diau y mae hyn yn arwain i gyfnod o leihau'r cymorth y mae Ewrop yn rhoi i amaethyddiaeth. Ers dechrau 2015 cychwynnwyd cyfnod pontio o bum mlynedd i gyflwyno system y Taliadau Uniongyrchol Sylfaenol (BPS). Mae'r drefn newydd yn seiliedig ar faint o dir y mae ffarmwr yn ffermio gyda 30% o'r taliad yn dibynnu ar fesurau gwyrdd i amddiffyn yr adnoddau naturiol sydd yn ei gwneud yn bosibl i gynhyrchu bwyd.

2.8.3 Mae'r newidiadau a wnaed i'r Polisi Amaeth Cyffredin yn anelu at greu diwydiant amaeth sy'n cyd-fynd yn well â'r farchnad. Fodd bynnag, mae cymhorthdal yn dal yn angenrheidiol i gynnal y diwydiant - ni fyddai'r rhan fwyaf o fusnesau'n hyfyw ar sail yr incwm a geir o ffermio'n unig. O ran amaethyddiaeth y materion sydd angen cadw golwg arnynt yw :

- lefelau cynhyrchu - er mwyn atal lefelau cynhyrchu amaethyddol rhag disgyn yn is na'r lefel sydd ei angen i gynnal y gadwyn gyflenwi a diwydiannau prosesu;

⁷ <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/>

- cynnal gweithgarwch amaethyddol sy'n gyson â'r angen i fodloni amcanion ehangach mewn perthynas â thirwedd a bioamrywiaeth.

2.8.4 Rhennir tir amaeth yng Nghymru i un o dair rhanbarth – Rhostir, ardal dan Anfantaïs Mawr ac ardal dan Anfantaïs a thir llawr gwlad gyda'i gilydd. Cyfyngir taliadau Rhostir i dir sydd yn uwch na 400 metr yn hytrach na'r tir a ddangoswyd ar fap 1992. Mae hyn wedi cyfyngu ar y cyfran o'r AHNE a fydd yn cael ei ystyried yn rhostir rannau o'r Eifl, Gyrn Goch a Gyrn Ddu.

2.8.5 Mae Cynllun Datblygu Gwledig Cymru (2014 – 2020)⁸ yn cynnwys mesurau sy'n cefnogi amaethyddiaeth ac ardaloedd gwledig sef Echel 1 - Gwella Gallu'r Sector Amaeth a'r Sector Coedwigaeth i Gystadlu; Echel 2 - Gwella'r Amgylchedd a Chefn Gwlad; Echel 3 - Hybu Ansawdd Bywyd mewn Ardaloedd Gwledig ac Arallgyfeirio yn yr Economi Wledig; ac Echel 4 - LEADER.

2.8.6 Bydd y Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru nesaf yn canolbwyntio ar y canlynol:

- cystadleurwydd (ar y fferm ac yn y gadwyn gyflenwi)
- yr Amgylchedd (gwaith amaeth-amgylcheddol, coetiroedd, ynni adnewyddadwy)
- y gymuned (mynediad i wasanaethau a ffordd LEADER o weithio).

2.8.7 Disgwylir y bydd y Cynllun, sy'n berthnasol i'r AHNE, yn cael ei gymeradwyo cyn diwedd 2015.

2.9 Asesiad Amgylcheddol Strategol⁹

2.9.1 Yn 2001, cyflwynwyd Gorchymyn yr UE sy'n golygu ei bod yn angenrheidiol i gynnal Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS) o gynlluniau a rhaglenni perthnasol. Cafodd y Gorchymyn ei droi'n gyfraith gan y Rheoliadau Asesiadau Amgylcheddol o Gynlluniau a Rhaglenni (Cymru).

2.9.2 Hefyd cyflwynwyd yr angen i gwblhau Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC)¹⁰ dan ddeddfwriaeth Ewropeaidd. Daeth hyn yn fater gorfodol o dan Reoliadau Cadwraeth (Cynefinoedd Naturiol ac ati) 2007.

2.9.3 Mae manylion gofynion yr AAS a'r ARh C yn atodiad [].

2.9.4 Er bod yr Asesiadau hyn wedi cymhlethu ac arafu'r broses o adolygu Cynlluniau Rheoli mae nifer o fanteision ynghlwm â'r prosesau trwy sicrhau:

- nad yw cynlluniau yn cynnwys unrhyw beth a allai niweidio rhinweddau arbennig yr AHNE;

⁸

<http://gov.wales/topics/environmentcountryside/farmingandcountryside/cap/ruraldevelopment/?skip=1&lang=cy>

⁹ <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-legalcontext.htm>

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:EN:HTML>

- bod materion yn ymwneud â chynaliadwyedd yn cael sylw digonol;
- bod cynlluniau rheoli'n cael ei integreiddio â chynlluniau a strategaethau perthnasol eraill;
- bod modd sicrhau nad oes gwrthdaro rhwng polisiau;
- nad yw lles safleoedd sydd o bwysigrwydd rhyngwladol o ran bioamrywiaeth yn cael eu niweidio;
- gwella polisiau o ran gwarchod a gwella tirweddau a warchodir
- Mae'r canlyniadau yn cael eu hintegreiddio i'r broses o baratoi'r Cynllun Rheoli.

CYD-DESTUN Y DU

2.10 Strategaeth Datblygu Cynaliadwy

2.10.1 Rhoddir safbwynt y Deyrnas Unedig ar ddatblygiad cynaliadwy yn y ddogfen *Securing the Future: Delivering the UK Government Sustainable Development Strategy* (2005). Yn hon nodir fod dwy egwyddor sylfaenol ar gyfer cyflawni datblygu cynaliadwy yn y DU, sef:

• ***Byw o fewn terfynau amgylcheddol.*** *Parchu terfynau amgylchedd, adnoddau a bioamrywiaeth y ddaear - er mwyn gwella ein hamgylchedd, sicrhau nad oes unrhyw beth yn amharu ar yr adnoddau naturiol sydd eu hangen i fyw, a sicrhau eu bod yn aros felly am genedlaethau;*

• ***Sicrhau cymdeithas gadarn, iach a chyfiawn.*** *Diwallu anghenion amrywiol pob unigolyn mewn cymunedau sydd eisoes yn bod a chymunedau'r dyfodol; hyrwyddo lles personol; hyrwyddo cydlyniant a chynhwysiant cymdeithasol; a chreu cyfleoedd cyfartal i bawb.*

2.10.2 Daeth Comisiwn y DG dros Ddatblygu Cynaliadwy i ben yn 2011. Er fod pob adran o'r Llywodraeth yn gyfrifol am wneud yn siŵr fod eu polisiau a gweithredoedd yn cyfrannu at ddatblygu cynaliadwy mae'r cyfrifoldeb am arwain ar ddatblygu a gweithredu polisi ar lefel y DG yn awr o fewn Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig.

2.11 Datblygiadau Seilwaith Mawr

2.11.1 Fe gyflwynodd Deddf Cynllunio 2008 drefn newydd yng Nghymru a Lloegr ar gyfer prosesu a phenderfynu ar brosiectau seilwaith cenedlaethol o bwys ("major infrastructure projects"). Mae rhain yn cwmpasu meysydd ynni, cludiant, dŵr, dŵr gwastraff a gwastraff. Ers 2011 mae'r cyfrifoldeb am brosesu rhain yn nwylo'r Arolygiaeth Cynllunio.

2.11.2 Cymharol brin yw'r nifer o brosiectau a broseswyd hyd yn hyn; mae wyth wedi eu cofrestru a'u prosesu yng Nghymru ond ddim un yn ardal Gwynedd. Mae natur y prosiectau dan sylw yn ei gwneud yn annhebygol y bydd ceisiadau tebyg yn cael eu derbyn o fewn yr AHNE Llŷn ond fe all ceisiadau

ar gyfer datblygiadau o'r fath ddigwydd o mewn rhai ardaloedd (e.e. Wylfa Newydd).

Y CYD-DESTUN CYMREIG

2.12 Datblygiad Cynaliadwy

2.12.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddatblygiad cynaliadwy trwy Adran 121 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998. Diffinnir Datblygiad Cynaliadwy gan Lywodraeth Cymru yn y ddogfen Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned (2009) fel datblygiad sy'n gwella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol pobl a chymunedau, gan sicrhau ansawdd bywyd gwell i'n cenedlaeth ni a chenedlaethau'r dyfodol:

- mewn ffyrdd sy'n hyrwyddo cyfiawnder cymdeithasol a chyfle cyfartal;
- mewn ffyrdd sy'n gwella'r amgylchedd naturiol a diwylliannol ac yn parchu ei derfynau - gan ddefnyddio dim ond ein cyfran deg o adnoddau'r ddaear a chynnal ein hetifeddiaeth ddiwylliannol.

2.11.2 Oherwydd y pwyslais yma ar ddatblygiad cynaliadwy bydd Llywodraeth Cymru yn:

- mynnu bod y sefydliadau cenedlaethol y mae'n eu noddi (megis y Cyfoeth Naturiol Cymru) yn dangos sut y caiff datblygu cynaliadwy ei integreiddio yn eu gwaith;
- anelu at waith datblygu cynaliadwy yn ei bolisiâu ei hun, y bydd llawer ohonynt yn effeithio ar AHNE (e.e. amaethyddiaeth, coedwigaeth a chynllunio).

2.13 Adolygiad o Dirweddau Dynodedig Cymru

2.13.1 Mae 25% o arwynebedd Cymru yn dirweddau dynodedig. Maent yn cynnwys tri Parc Cenedlaethol a phum Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol.

2.13.2 Fel rhan o adolygiad o'r tirweddau dynodedig fe gomisiynodd Llywodraeth Cymru banel o dan gadeiryddiaeth yr athro Terry Marsden i'w gynghori ar ddau fater:

- Pwrpasau y tirweddau a'r manteision o gael un dynodiad
- Trefniadau llywodraethu a rheoli'r ddau ddynodiad

2.13.3 Cyhoeddwyd adroddiad ar Gam Un – ac ymateb y Llywodraeth iddo - ym mis Mawrth 2015. Mae'r adroddiad yn gwneud chwe argymhelliad yn cynnwys ehangu dibenion a dyletswyddau statudol yr AHNE a newid yr enw i "Tirweddau Cenedlaethol Cymru".

2.13.4 Cyhoeddwyd Adroddiad Terfynol y Panel yn Hydref 2015. Mae'r Adroddiad yn cynnwys casgliadau Cam 1 ac hefyd Cam 2 oedd yn ystyried rheolaeth a llywodraethu yr ardaloedd dynodedig. Mae cyfanswm o 69 argymhelliad yn cael ei gwneud yn yr Adroddiad Terfynol.

2.13.5 Mae oblygiadau sylweddol a phellgyrhaeddol i'r Argymhellion y Panel Adolygu a bu i'r Gweinidog, Carl Sargeant sefydlu Gweithgor i ystyried sut i'w gweithredu.

2.14 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

2.14.1 Daeth y Mesur hwn yn ddeddf fis Ebrill 2015. Ei bwrpas yw:

cryfhau trefniadau llywodraethu presennol ar gyfer gwella llesiant Cymru er mwyn sicrhau bod anghenion presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

2.14.2 Mae'r ddeddf yn:

- nodi amcanion i wella llesiant Cymru;
- cyflwyno dangosyddion cenedlaethol a fydd yn mesur y gwahaniaeth sy'n cael ei wneud i lesiant Cymru;
- penodi Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i Gymru i fod yn eiriolwr ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol;
- gwneud Byrddau Gwasanaethau Lleol a chynlluniau llesiant yn statudol a symleiddio gofynion ar gyfer cynllunio cymunedol integredig.

2.14.3 Caiff AHNE a'r Pharciau Cenedlaethol eu hystyried yn fannau i roi prawf ymarferol ar ddulliau newydd o ddatblygu cynaliadwy. Yn y dyfodol, disgwylir y bydd tirweddau dynodedig yn rheoli adnoddau naturiol ac yn ceisio cyrraedd y chwe nod llesiant a nodir ym mil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) fel a nodir ym tabl isod

Nod	Disgrifiad
Cymru lewyrchus	Economi arloesol a chynhyrchiol, gydag allyriadau carbon isel, sy'n defnyddio adnoddau yn fwy effeithlon a chymesur; ac sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn darparu cyfleoedd am gyflogaeth ar gyfer poblogaeth fedrus ac addysgedig.
Cymru gydnerth	Amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag

	ecosystemau iach gweithredol sy'n cynorthwyo cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd a'r gallu i addasu i newid.
Cymru iachach	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deallir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau.
Cymru o gymunedau cydlynus.	Cymunedau atyniadol hyfyw, diogel sydd â chysylltiadau da.
Cymru a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg, ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.

2.14.4 Mae disgwyl i'r tirweddau dynodedig, gan gynnwys AHNE Llŷn chwarae eu rhan, a gwneud cyfraniad i amrediad o feysydd polisi eraill - gan gynnwys yr economi, iechyd a lles a mynd i'r afael â thlodi – yn ogystal â materion amgylcheddol.

2.14.5 Mae'r Cynulliad hefyd yn ymroddedig i Safon y Ddraig Werdd sydd yn system reolaeth amgylcheddol yn seiliedig ar gynaliadwyedd. Gellir cael cydnabyddiaeth Rheolaeth Amgylcheddol Rhyngwladol ac Ewropeaidd (ISO 14001 ac EMAS) os gellir cydymffurfio â'r gofynion. Gan fod datblygiad cynaliadwy yn greiddiol i'r Cynllun Rheoli mae'r Cynllun hefyd wedi cyfrannu tuag at nod Cyngor Gwynedd i ennill Safon Rheolaeth Amgylcheddol y Ddraig Werdd.

2.15 Rheoleiddio ar y Môr

2.15.1 Pwrpas y Ddeddf Morol 2009 oedd symilhau rheoliadau a deddfwriaeth forl a gwella'r o weithredu fel bod mwy o gydweithio a dealltwriaeth. Mae'r Ddeddf yn cynnwys adrannau ar greu Sefydliad Rheoli Morol; cynllunio; trwyddedu gweithgareddau; gwarchod natur; rheoli pysgodfeydd; moderneiddio a symleiddio pwerau gorfodi a mynediad i dir arfordirol. Y gobaith yw y bydd y Mesur yn sicrhau bod yr amgylchedd morol ac arfordirol yn cael ei reoli'n fwy effeithiol ac mewn modd mwy cynaliadwy.

2.15.2 Cyfrifoldeb Llywodraeth y DU yw cyflawni rhai swyddogaethau mewn perthynas â'r môr, tra bod swyddogaethau eraill wedi'u datganoli i Lywodraeth Cymru.

2.15.3 Mewn ardal arfordirol fel Llŷn mae'n hanfodol ystyried y berthynas rhwng y tir a'r môr. Yn wir roedd yr arfordir a'r amgylchedd forol yn un o'r rhesymau dros ddynodi'r ardal ac mae'n un o rinweddau'r ardal. Mae'r cysylltiadau rhwng y tir a'r môr yn niferus ac amrywiol, ac mae ffactorau cymdeithasol ac economaidd yn ogystal â rhai amgylcheddol. Mae nifer o ddogfennau ar gael sy'n rhoi arweiniad pellach ar yr ystyriaeth sydd angen ei roi i'r nodweddion a'r berthynas rhwng y tir a'r môr.

2.16 Cynllunio yng Nghymru

2.16.1 Derbyniodd Deddf Cynllunio (Cymru) gydsyniad Brenhinol ar 6ed Gorffennaf 2015.

2.16.2 Mae pump prif amcan i'r Ddeddf:

- fframwaith mwy modern ar gyfer darparu gwasanaethau cynllunio – o dan y Ddeddf newydd bydd modd gwneud ceisiadau cynllunio'n uniongyrchol i Weinidogion Cymru o dan amgylchiadau penodol
- atgyfnerthu'r dull gweithredu seiliedig ar gynllun – bydd y Ddeddf yn cyflwyno sail gyfreithiol dros baratoi Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a Chynlluniau Datblygu Strategol
- gwella gwytnwch - bydd y Ddeddf yn caniatáu i Weinidogion orchymyn i awdurdodau cynllunio lleol weithio gyda'i gilydd a bod awdurdodau cynllunio lleol yn cael eu huno
- rhoi mwy o bwyslais ar brosesau cychwynnol y system rheoli datblygu a'i gwella – bydd y Ddeddf yn cyflwyno gweithdrefn cyn ymgeisio statudol ar gyfer categorïau penodol o geisiadau cynllunio
- galluogi gweithdrefnau gorfodi ac apelio effeithiol – bydd y Ddeddf yn gwneud newidiadau i weithdrefnau gorfodi er mwyn sicrhau bod camau uniongyrchol ac ystyrlon yn cael eu cymryd pan fydd rheolaethau cynllunio'n cael eu torri ac er mwyn gwneud y system apelio yn fwy tryloyw ac effeithlon.

2.16.3 Ynghyd â newidiadau arfaethedig i is-ddeddfwriaeth, polisïau a chanllawiau, bydd y Ddeddf yn:

- helpu i ddarparu'r cartrefi, y swyddi a'r seilwaith sydd eu hangen ar Gymru
- cynnig cyfleoedd i ddiogelu a gwella ein hamgylcheddau adeiledig a naturiol pwysicaf
- cefnogi'r defnydd o'r iaith Gymraeg.

2.16.4 Mae'r fframwaith strategol ar gyfer arwain datblygiad yng Nghymru wedi ei osod ar hyn o bryd yng Nghynllun Gofodol Cymru: *Pobl, Lleoedd, Dyfodol* 2008 a Chynllun Buddsoddi Seilwaith Cymru. Fodd bynnag mae'r Ddeddf uchod yn cyflwyno darpariaeth i greu Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a Chynlluniau Datblygu Strategol

- 2.16.5 Rhoddir arweiniad polisi cynllunio gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yn y ddogfen Polisi Cynllunio Cymru a ddiweddarwyd yn 2015. Mae'r ddogfen yn rhoi arweiniad polisi cenedlaethol ar faterion cynllunio gan gynnwys Cynaliadwyedd, Gwarchod a Gwella'r Dreftadaeth Naturiol a'r Arfordir, Gwarchod yr Amgylchedd Hanesyddol, Cynnal yr Economi, Trafnidiaeth, Tai, Twristiaeth a Llygredd. O ran Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol fe nodi'r:

“Yr un statws sydd i Barciau Cenedlaethol ac AHNE yn nhermau harddwch eu tirwedd a'u golygfeydd a rhaid diogelu'r ddau yn llwyr rhag datblygiadau anaddas. Mae'r statws cyfwerth hwn yn golygu bod rhaid trin Parciau Cenedlaethol ac AHNE yn yr un modd mewn polisïau cynlluniau datblygu a phenderfyniadau rheoli datblygu. Mewn Parciau Cenedlaethol ac AHNE, dylai polisïau cynlluniau datblygu a phenderfyniadau rheoli datblygu roi pwys mawr ar warchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardaloedd hyn.”

- 2.16.6 Yn ychwanegol i'r brif ddogfen bolisi mae cyfres o ddogfennau yn rhoi cyfarwyddyd ar faterion cynllunio yn ymwneud â datblygiadau penodol, sef Nodiadau Cyngor Technegol (Cymru).

2.17 Rhaglen Rheoli Adnoddau Naturiol

- 2.17.1 Arweiniodd y Fframwaith Amgylchedd Naturiol (Cymru Fyw) at greu'r Rhaglen Rheoli Adnoddau Naturiol yn 2014. Mae'r rhaglen yn cynnwys:

- polisi ar reoli adnoddau naturiol, gan gynnwys pennu blaenoriaethau cenedlaethol;
- Bil yr Amgylchedd;
- gwneud 'rheoli ar sail ecosystem' yn rhan annatod o'n gwaith. Bydd hynny'n cynnwys prosiectau arddangos i ddangos manteision y drefn honno; y gallwn ddysgu trwyddynt sut i wneud a phryd i wneud
- gweithio gyda Cyfoeth Naturiol Cymru a chydlynu trefniadau rheoli perfformiad;
- cyfathrebu, ennyn diddordeb a rhannu gwybodaeth.

2.18 Bil yr Amgylchedd

- 2.18.1 Cyflwynwyd y Bil ar 11 Mai 2015. Ei bwrpas yw creu deddfwriaeth sy'n angenrheidiol i gynllunio a rheoli adnoddau naturiol Cymru mewn modd sy'n fwy cynaliadwy a chydgyssylltiedig.

- 2.18.2 Yn ôl Llywodraeth Cymru ei fanteision yw:

- cynorthwyo'r gwaith o fynd i'r afael â'r heriau amgylcheddol rydym yn eu hwynebu a chanolbwyntio ar y cyfleoedd y mae ein hadnoddau'n eu cynnig
- sefydlu targedau statudol i leihau allyriadau a chyllidebau carbon i gefnogi'r gwaith o'u cyflawni

- mynd i'r afael â materion sy'n ymwneud â gweithredu'r tâl a godir ar fagiau siopa untro
- gwella'r prosesau ar gyfer rheoli gwastraff
- symleiddio'r gyfraith ynghylch systemau rheoleiddio amgylcheddol gan gynnwys rheoli pysgodfeydd pysgod cregyn, trwyddedau morol, rheoli perygl llifogydd a draenio tir.

2.18.3 Mae Cynllun Rheoli'r AHNE yn rhoi sylw i lawer o faterion fydd yn greiddiol i'r Fframwaith newydd fel datblygiad cynaliadwy, gwasanaethau ecosystem, terfynau i dwf a newid hinsawdd.

2.19 Bil Treftadaeth

2.19.1 Cyflwynwyd y Mesur Treftadaeth ym mis Mai 2015. Mae Llywodraeth Cymru wedi datgan mai bwriad y Bil yw:

- diogelu adeiladau rhestredig a henebion rhestredig yn fwy effeithiol;
- rheoli'r amgylchedd hanesyddol mewn ffordd fwy cynaliadwy;
- sicrhau mwy o dryloywder ac atebolrwydd o safbwynt; penderfyniadau a wneir ynghylch yr amgylchedd hanesyddol.

2.20 Cynlluniau Rheoli'r Traethlin

2.20.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi'i wneud yn ofynnol i awdurdodau lleol, Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru a chyrff eraill sy'n ymwneud â rheoli'r arfordir weithio gyda'i gilydd i gynhyrchu Cynlluniau Rheoli Traethlin (CRHTau) ar gyfer arfordir Cymru gyfan¹¹.

2.20.2 Mae CRHTau yn ddogfennau polisi lefel uchel, anstatudol ar gyfer cynllunio rheoli peryglon llifogydd ac erydu arfordirol. Mae CRHTau yn darparu asesiad ar raddfa fawr o'r peryglon sy'n gysylltiedig ag erydu arfordirol a llifogydd ar yr arfordir ac maent yn cynnig polisiâu i helpu i reoli'r peryglon hyn.

2.20.3 Dylunnir polisiâu rheoli CRHTau arfaethedig er mwyn creu cynaliadwyedd tymor hir (am y 100 mlynedd nesaf). Mae polisiâu rheoli ar gyfer pob rhan o'r arfordir yn cael eu cynnig gan ystyried amrywiaeth o ffactorau megis lleoliad cymunedau arfordirol, amddiffynfeydd presennol, ardaloedd twristiaeth ac amwynderau, safleoedd cadwraeth a threftadaeth a'r amgylchedd naturiol ehangach..

2.20.4 Y gwahanol bolisiâu a gynigir yn y CRHTau ar gyfer rheoli'r draethlin yw:

1. Cadw'r llinell (CLI): mae hyn yn golygu bod amddiffynfeydd yn cael eu cynnal, eu hatgyweirio neu eu huwchraddio ar hyd eu haliniad presennol.

¹¹ Gw. www.walescoast.org am rhagor o wybodaeth

2. Symud y llinell ymlaen (SLIY): mae hyn yn golygu bod amddiffynfeydd newydd yn cael eu hadeiladu ar ochr y môr i'r amddiffynfeydd gwreiddiol.
3. Alinio wedi'i reoli (AR): gadael i'r draethlin symud yn ôl mewn ffordd sy'n cael ei reoli.
4. Dim ymyrraeth weithredol (DYW): mae hyn yn golygu y bydd yr aliniad yn parhau i esblygu yn naturiol pan fydd yr amddiffynfeydd (os oes rhai) yn methu.

2.20.5 Cwblhawyd y genhedlaeth gyntaf o CRhTau yn gynnar yn y 2000au a'r ail genhedlaeth yn 2011/12. Mae'n debygol y bydd adolygiad arall o CRhT2 yn cael ei gynnal yn weddol fuan ac o leiaf o fewn y 5 i 10 mlynedd nesaf.

2.21 Strategaethau a Chynlluniau Cenedlaethol eraill

2.21.1 Mae Llywodraeth y Cynulliad yn cyhoeddi nifer o strategaethau a chynlluniau cenedlaethol, ar wahanol bynciau sydd yn berthnasol i Lŷn a'r AHNE. Bydd yr angen i gynnal a gwarchod yr amgylchedd a datblygiad cynaliadwy yn cael eu hystyried yn y dogfennau hyn oherwydd ymroddiad y Cynulliad i ddatblygiad cynaliadwy ar lefel genedlaethol. Mae'r dogfennau hyn oll yn ystyriaethau perthnasol ar gyfer cynlluniau a strategaethau lleol a gynhyrchir gan awdurdodau fel Cyngor Gwynedd.

GWYNEDD

2.22 Strategaethau Corfforaethol

2.22.1 Y mae *Cynllun Integredig Sengl Ynys Môn a Gwynedd* yn ymgorffori gweledigaeth a chynllun gweithredu'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar gyfer y ddwy sir am y cyfnod 2013-17.

2.22.2 Diben y Cynllun yw "gweithio ynghyd er mwyn gwella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol yr ardal erbyn 2025." Mae "hyrwyddo a chynnal ein hamgylchedd" yn un o wyth prif fater sy'n cael eu hadnabod fel materion "cymhleth a hirdymor" lle bydd angen mynd i'r afael â nhw.

2.22.3 Ym mis Mai 2013 mabwysiadodd Cyngor Gwynedd ei *Gynllun Strategol* ar gyfer 2013 – 2017. Prif bwrpas y cynllun yw gosod gweledigaeth y Cyngor ar gyfer 2013 – 17. Fe'i adolygir yn flynyddol a fe gymeradwywyd Cynllun Strategol 2015 – 17 gan Cabinet y Cyngor yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus a mewnlol ym Mehefin 2015.

2.22.4 Gweledigaeth y Cyngor yn ystod y cyfnod hwn yw "parhau i gwrdd ag anghenion pobl Gwynedd er gwaetha'r ffaith fod adnoddau'r Cyngor yn prinhau ... drwy drawsffurfio gwasanaethau I fod yn wasanaethau y byddwn yn gallu eu cynnal i'r dyfodol."

2.23 Natur Gwynedd

2.23.1 Natur Gwynedd yw y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol (CGBLI) ar gyfer yr ardaloedd yng Ngwynedd sydd y tu allan i Barc Cenedlaethol Eryri.

2.23.2 Fe'i datblygwyd gan bartneriaeth eang o sefydliadau ac unigolion. Mae Natur Gwynedd yn nodi yr hyn sydd yn rhaid ei wneud i ddiogelu a gwarchod ein bywyd gwyllt a chynefinoedd lleol hynod o bwysig.

2.23.3 Amcanion Natur Gwynedd yw:

- helpu i warchod bioamrywiaeth Gwynedd ac, felly, i gyfrannu at gadwraeth bioamrywiaeth yng Nghymru, y DU a'r byd.
- datblygu partneriaethau lleol effeithiol i sicrhau bod yr hyn rydym ni'n ei wneud yn cael ei gynnal yn y tymor hir.
- cynyddu'n gwybodaeth o fioamrywiaeth Gwynedd.
- codi ymwybyddiaeth gyhoeddus o fioamrywiaeth yng Ngwynedd.

2.23.4 Mabwysiadwyd *Strategaeth Amgylcheddol Cyngor Gwynedd – Gwarchod yr Amgylchedd Heddiw ac i'r Dyfodol* yn 2002 ac fe'i hadolygwyd yn 2005. Mae'r Strategaeth wedi ei pharatoi ar gyfer rhoi cyfeiriad i waith y Cyngor ar wella a diogelu'r amgylchedd lleol a byd eang.

2.23.5 Nodir yn y cyflwyniad i'r Strategaeth Amgylcheddol y bydd blaenoriaeth uchel yn cael ei roi i:

- Warchod a gwella amgylchedd naturiol a bywyd gwyllt yr ardal;
- Lleihau gwastraff preifat a masnachol, annog ailgylchu ac ailddefnyddio a hyrwyddo dulliau o arbed ynni;
- Annog pobol i fwynhau, parchu a dod yn fwy ymwybodol o gyfoeth a chyfraniad yr amgylchedd lleol;
- Cynnal a chyfoethogi ansawdd adeiledig yr ardal mewn modd fydd yn parchu ac yn cyfoethogi diwylliant, amgylchedd a chymeriad lleol;
- Hyrwyddo trafnidiaeth effeithiol a chynaliadwy fydd yn rhoi mwy o ddewis i ddefnyddwyr.

2.24 Y Cynllun Datblygu

2.24.1 Fe fabwysiadwyd Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd (CDU) yn 2009. Mae'r CDU yn y broses o gael ei ddisodli gan Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd a Môn ar y Cyd. Mae'r Drafft Adneuo o'r Cynllun wedi bod yn destun cyfnod o ymgynghoriad ffurfiol ar ei gynnwys yn y cyfnod hyd at ddiwedd Mawrth 2015. Disgwylir y bydd y CDLI yn cael ei fabwysiadu ddiwedd 2016/dechrau 2017 wedi derbyn ac ystyried Adroddiad yr Arolygydd ar y sylwadau/ gwrthwynebiadau a dderbyniwyd.

2.24.2 Mae'r CDU yn cynnwys polisiau penodol ar yr AHNE a dynodiadau statudol ac anstatudol eraill yn ogystal â materion cynllunio penodol megis tai newydd, trafndiaeth, datblygiadau economaidd a thwristiaeth. Yn ychwanegol mae Canllawiau Dylunio Tirlun Gwynedd a Chanllawiau Dylunio Gwynedd yn ddogfennau cysylltiol pwysig.

2.24.3 Mae gan y teclynnau cynllunio hyn ran hanfodol bwysig i'w chwarae yng ngwarchodaeth a datblygiad yr AHNE. Mae gweithredu polisiau'r Cynlluniau a Chanllawiau Cynllunio yn briodol hefyd yn holl bwysig. Bydd hyn yn rhan o broses a wneir gan y swyddogion cynllunio a Phwyllgorau perthnasol o'r Cyngor. Bydd cyfle i'r Uned AHNE wneud sylwadau ar geisiadau cynllunio a allai gael effaith ar yr ardal ddynodedig.

2.25 Cynlluniau a Strategaethau Eraill

2.25.1 Yn ychwanegol i'r uchod mae nifer o gynlluniau a strategaethau eraill yn cael dylanwad ar yr AHNE ac yn berthnasol i'w hystyried yng nghyd-destun y Cynllun Rheoli. Gellir gwahanu'r rhain i ddau fath sef Cynlluniau unpwrpas e.e. yn deilio a choedwigaeth neu'r economi, twristiaeth ayb neu Gynlluniau Cyllido fyddai yn cynnwys y Cynlluniau amaeth-amgylcheddol, grantiau coedwigaeth ayb.

2.25.2 Mae rhan fwyaf o gynlluniau a strategaethau a gaiff eu paratoi gan Gyngor Gwynedd, ar nifer helaeth o faterion, yn gynlluniau un pwrpas gydag angen iddynt gydymffurfio â'r Strategaeth Gymunedol a'r Strategaeth Amgylcheddol. Y rhai amlwg o'r rhain o ran perthynas ac effaith ar yr AHNE yw Cynllun Cyflogaeth Llŷn ac Eifionydd, Cynllun Rheoli Cyrchfan Gwynedd, Cynllun Gwella Hawliau Tramwy, Cynllun Trafnidiaeth Lleol Gwynedd, Strategaeth Beicio Gwynedd, Cynllun Gwaredu Gwastraff ac Ail Gylchu a Pholisi Llifogydd ac Erydiad Arfordirol.

2.25.3 Mae nifer o gynlluniau a strategaethau yn cael eu paratoi gan bartneriaethau hefyd yn berthnasol. Y rhai amlwg o'r rhain yw Cynllun Gweithredu Ardal Cadwraeth Arbennig Pen Llŷn a'r Sarnau (partneriaeth gydag amrywiaeth o gyrff gan gynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru) a Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Natur Gwynedd. Cynllun Natur Gwynedd sydd yn gweithredu yn lleol i gydymffurfio â chyfrifoldeb y Cynulliad o ran cynnal a gwarchod bioamrywiaeth yn genedlaethol..

2.25.4 Hefyd mae amrywiaeth o gyrff cyhoeddus a phreifat yn gweithredu yn yr AHNE ac mae'r rhain yn cynhyrchu amrywiol gynlluniau, strategaethau, datganiadau polisi neu ddogfennau eraill all fod yn berthnasol o ran dyfodol yr ardal. Gweler rhestr o'r prif gyrff sy'n berthnasol i AHNE isod:

Cyfoeth Naturiol Cymru
SP/ MANWEB
Cadw
Telecom Prydain
Ymddiriedolaeth Archeolegol
Gwynedd

Dŵr Cymru (Glas Cymru)
Grid Cenedlaethol
Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol
Gweithredwyr/Darparwyr Telegyfathrebu

- 2.25.5 Mae rhai o'r cyrff ac asiantaethau hyn dan orfodaeth benodol i roi ystyriaeth i les yr AHNE yn ôl Deddf Mynediad a Hawliau Tramwy 2000 (Adran 85). Yn ôl gofynion y Ddeddf mae angen i'r cyrff ac asiantaethau hyn "roi ystyriaeth i'r pwrpas o warchod a gwella harddwch naturiol yr ardal o harddwch naturiol eithriadol wrth weithredu neu wneud unrhyw weithgaredd mewn perthynas â, neu fyddai yn effeithio ar, dir mewn ardal o harddwch naturiol eithriadol". Cyfrifoldeb Cyngor Gwynedd yw codi ymwybyddiaeth am y cyfrifoldeb hwn, cynnal trafodaethau adeiladol ac asesu sut mae gwahanol gyrff ac asiantaethau yn cydymffurfio â'r cyfrifoldeb hwn.